

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 16 lipca 2020 r. *

Odesłanie prejudycjalne – Dopuszczalność – art. 267 TFUE – Pojęcie „sądu krajowego” – Kryteria – Polityka społeczna – Dyrektywa 2003/88/WE – Zakres stosowania – Artykuł 7 – Coroczny płatny urlop wypoczynkowy – Dyrektywa 1999/70/WE – Porozumienie ramowe w sprawie pracy na czas określony zawarte przez UNICE, CEEP oraz ETUC – Klauzule 2 i 3 – Pojęcie „pracownika zatrudnionego na czas określony” – Sędziowie pokoju i sędziowie sądu powszechnego – Odmienne traktowanie – Klauzula 4 – Zasada niedyskryminacji – Pojęcie „powodów o charakterze obiektywnym”

W sprawie C-658/18

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Giudice di pace di Bologna (sędziego pokoju w Bolonii, Włochy) postanowieniem z dnia 16 października 2018 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 22 października 2018 r., w postępowaniu:

UX

przeciwko

Governo della Repubblica italiana,

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: A. Arabadjiev (sprawozdawca), prezes izby, P.G. Xuereb i T. von Danwitz, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Kokott,

sekretarz: R. Schiano, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 28 listopada 2019 r., rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu UX – G. Guida, F. Sisto, F. Visco i V. De Michele, avvocati,
 - w imieniu Governo della Repubblica italiana – G. Palmieri, w charakterze pełnomocnika, wspierana przez L. Fiandacę oraz F. Sciafaniego, avvocati dello Stato,
 - w imieniu Komisji Europejskiej – G. Gattinara oraz M. van Beek, w charakterze pełnomocników,
- po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 23 stycznia 2020 r.,

* Język postępowania: włoski.

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 267 TFUE oraz art. 31 ust. 2 i art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”), zasady odpowiedzialności państw członkowskich za naruszenie prawa Unii oraz wykładni art. 1 ust. 3 i art. 7 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/88/WE z dnia 4 listopada 2003 r. dotyczącej niektórych aspektów organizacji czasu pracy (Dz.U. 2003, L 299, s. 9), a także klauzul 2 i 4 Porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony zawartego w dniu 18 marca 1999 r. (zwanego dalej „porozumieniem ramowym”), które ujęte jest w załączniku do dyrektywy Rady 1999/70/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. dotyczącej Porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony zawartego przez Europejską Unię Konfederacji Przemysłowych i Pracodawców (UNICE), Europejskie Centrum Przedsiębiorstw Publicznych (CEEP) oraz Europejską Konfederację Związków Zawodowych (ETUC) (Dz.U. 1999, L 175, s. 43).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między UX a Governo della Repubblica italiana (rządem włoskim) w przedmiocie żądania naprawienia szkody poniesionej ze względu na naruszenie prawa Unii przez państwo włoskie.

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa 89/391/EWG

- 3 Artykuł 2 dyrektywy Rady 89/391/EWG z dnia 12 czerwca 1989 r. w sprawie wprowadzenia środków w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia pracowników w miejscu pracy (Dz.U. 1989, L 183, s. 1) określa sektory działalności objęte tą dyrektywą:

„1. Niniejsza dyrektywa będzie miała zastosowanie we wszystkich sektorach działalności, zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym (przemysłowym, rolniczym, handlowym, administracyjnym, usług, szkolnictwa, oświaty i kultury, działalności rozrywkowej itp.).

2. Niniejsza dyrektywa nie będzie miała zastosowania tam, gdzie istniałaby sprzeczność interesów – w odniesieniu do specyficznej działalności publicznej i społecznej, takiej jak siły zbrojne czy policja, lub też w odniesieniu do określonych dziedzin działalności w zakresie usług związanych z ochroną cywilną.

W powyższych wypadkach bezpieczeństwo i higiena pracy pracowników powinny być zapewnione w sposób możliwie jak najszerszy, z uwzględnieniem zasad i celów niniejszej dyrektywy”.

Dyrektywa 2003/88

- 4 Artykuł 1 dyrektywy 2003/88, zatytułowany „Definicje, zakres”, stanowi w ust. 1–3:

„1. Niniejsza dyrektywa ustala minimalne wymagania w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w odniesieniu do organizacji czasu pracy.

2. Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do:

a) minimalnych okresów corocznego urlopu wypoczynkowego

[...]

3. Niniejszą dyrektywę stosuje się do wszystkich sektorów działalności, zarówno publicznego, jak i prywatnego, w rozumieniu art. 2 dyrektywy 89/391/EWG, bez uszczerbku dla przepisów art. 14, 17, 18 oraz 19 niniejszej dyrektywy.

[...]”.

5 Artykuł 7 tej dyrektywy, zatytułowany „Urlop [Coroczny urlop wypoczynkowy]”, stanowi:

„1. Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by każdy pracownik był uprawniony do corocznego płatnego urlopu w wymiarze co najmniej czterech tygodni, zgodnie z warunkami uprawniającymi i przyznającymi mu taki urlop przewidzianymi w ustawodawstwie krajowym i/lub w praktyce krajowej.

2. Minimalny okres corocznego płatnego urlopu nie może być zastąpiony wypłatą ekwiwalentu pieniężnego, z wyjątkiem przypadku gdy stosunek pracy ulega rozwiązaniu”.

Dyrektywa 1999/70

6 Motyw 17 dyrektywy 1999/70 ma następujące brzmienie:

„Odnosnie [do] pojęć użytych w porozumieniu ramowym, ale bezpośrednio w nim nie zdefiniowanych, niniejsza dyrektywa pozwala państwom członkowskim zdefiniować te terminy zgodnie z ich ustawodawstwem krajowym i praktyką krajową, tak jak to jest w przypadku innych dyrektyw w sprawach społecznych, używających podobnych pojęć, pod warunkiem że definicje, o których mowa, pozostają zgodne z treścią porozumienia ramowego”.

7 Artykuł 1 tej dyrektywy stanowi, że jej „celem jest wykonanie załączonego do niej porozumienia ramowego [...] zawartego [...] między głównymi organizacjami międzybranżowymi (UNICE, CEEP oraz ETUC)”.

8 Zgodnie z klauzulą 1 porozumienia ramowego celem tego porozumienia jest, po pierwsze, poprawa warunków pracy na czas określony poprzez zagwarantowanie przestrzegania zasady niedyskryminacji, a po drugie, ustanowienie ram dla zapobiegania nadużyciom wynikającym z wykorzystywania kolejnych umów lub stosunków pracy zawieranych na czas określony.

9 Klauzula 2 porozumienia ramowego, zatytułowana „Zakres”, przewiduje:

„1. Niniejsze porozumienie ma zastosowanie do pracowników zatrudnionych na czas określony, na podstawie umowy lub w ramach stosunku pracy określonego przez ustawodawstwo, układy zbiorowe lub praktykę obowiązującą w każdym z państw członkowskich.

2. Państwa członkowskie, po przeprowadzeniu konsultacji z partnerami społecznymi, lub partnerzy społeczni mogą przewidzieć, że niniejsze porozumienie nie będzie miało zastosowania do:

a) stosunków pracy mających na celu wstępne szkolenie zawodowe lub system praktyk;

b) umów lub stosunków pracy zawartych w ramach szczególnego publicznego programu szkolenia, integracji lub przekwalifikowania zawodowego, lub takiego programu wspieranego przez władze publiczne”.

10 Klauzula 3 porozumienia ramowego, zatytułowana „Definicje”, stanowi:

„Do celów niniejszego porozumienia

1. »pracownik zatrudniony na czas określony« oznacza osobę, która zawarła umowę o pracę lub stosunek pracy bezpośrednio między pracodawcą a pracownikiem, a termin wygaśnięcia umowy o pracę lub stosunku pracy jest określony przez obiektywne warunki, takie jak nadejście dokładnie określonej daty, wykonanie określonego zadania lub nastąpienie określonego wydarzenia;
2. »porównywalny pracownik zatrudniony na czas nieokreślony« oznacza pracownika, który zawarł umowę o pracę lub stosunek pracy na czas nieokreślony w tym samym zakładzie i mającego pracę/zawód taki sam lub podobny, uwzględniając kwalifikacje/umiejętności [...]”.

11 Klauzula 4 porozumienia ramowego, zatytułowana „Zasada niedyskryminacji”, stanowi:

„1. Jeżeli chodzi o warunki pracy, pracownicy zatrudnieni na czas określony nie będą traktowani w sposób mniej korzystny niż porównywalni pracownicy zatrudnieni na czas nieokreślony jedynie z tego powodu, że pracują na czas określony, chyba że zróżnicowane traktowanie uzasadnione jest powodami o charakterze obiektywnym.

2. O ile jest to właściwe, zastosowanie ma zasada *pro rata temporis*”.

Prawo włoskie

12 Artykuł 106 włoskiej konstytucji zawiera podstawowe przepisy dotyczące dostępu do urzędu sędziego:

„Sędziowie są mianowani w drodze konkursów.

Ustawa o ustroju sądów powszechnych może zezwalać na mianowanie, także w drodze wyboru, sędziów honorowych [*onorari*] na wszystkie stanowiska przyznane pojedynczym sędziom.

[...]”.

13 W wersji mającej zastosowanie do okoliczności sprawy w postępowaniu głównym legge n. 374 – Istituzione del giudice di pace (ustawa nr 374 o „ustanowieniu urzędu sędziego pokoju”) z dnia 21 listopada 1991 r. (GURI nr 278, dodatek zwyczajny z dnia 27 listopada 1991 r., s. 5, zwana dalej „ustawą nr 374/1991”) stanowi:

„Artykuł 1

Urząd i funkcje sędziego pokoju

1. Ustanawia się sędziego pokoju, który sprawuje wymiar sprawiedliwości w sprawach cywilnych i karnych oraz pełni funkcję polubowną w sprawach cywilnych zgodnie z przepisami niniejszej ustawy.

2. Urząd sędziego pokoju pełni sędzia honorowy mający status sędziego wymiaru sprawiedliwości.

[...]

Artykuł 3

Zakres działania i obsadzanie stanowisk sędziów pokoju

1. Liczbę stanowisk sędziów honorowych przydzielonych do sądów pokoju ustala się na 4700 [...].

[...]

Artykuł 4

Mianowanie

1. Sędziowie honorowi, których zadaniem jest pełnienie funkcji sędziego pokoju, są mianowani dekretem prezydenta Republiki, po przeprowadzeniu narady przez najwyższą radę sądownictwa na wniosek właściwej miejscowo rady sądownictwa, z udziałem pięciu przedstawicieli wyznaczonych za wspólnym porozumieniem przez rady izb adwokackich okręgu sądu apelacyjnego.

[...]

Artykuł 10

Obowiązki sędziów pokoju

1. Sędzia pokoju wykonuje obowiązki spoczywające na sędziach sądów powszechnych [...].

[...]

Artykuł 11

Wynagrodzenie należne sędziom pokoju

1. Funkcje sędziego pokoju są pełnione honorowo.

2. Sędziowie honorowi, którzy sprawują urząd sędziego pokoju, otrzymują wynagrodzenie w wysokości 70 000 [lirów włoskich (ITL) (około 35 EUR)] za każde posiedzenie w sprawie cywilnej lub karnej, nawet jeśli nie chodzi o rozprawę, i za nakładanie pieczęci, oraz w wysokości 110 000 ITL [około 55 EUR] za udział w każdym innym postępowaniu przydzielonym i zakończonym lub wykreślonym z rejestru sądowego.

3. Otrzymują oni również wynagrodzenie w wysokości 500 000 ITL [około 250 EUR] za każdy miesiąc rzeczywistego sprawowania urzędu, tytułem zwrotu kosztów szkolenia, kosztów doskonalenia zawodowego i kosztów ogólnych sprawowania urzędu.

[...]

4a. Wynagrodzenie, o którym mowa w niniejszym artykule, może być sumowane z emeryturami i świadczeniami emerytalnymi, niezależnie od ich nazwy.

4c. Wynagrodzenie przewidziane w niniejszym artykule nie może w żadnym przypadku przekraczać kwoty 72 000 EUR brutto rocznie”.

¹⁴ Zgodnie z art. 8a legge n° 97 – Norme sullo stato giuridico dei magistrati e sul trattamento economico dei magistrati ordinari e amministrativi, dei magistrati della giustizia militare e degli avvocati dello Stato (ustawy nr 97 w sprawie statusu prawnego sędziów i wynagradzania sędziów sądów

powszechnych i administracyjnych, sędziów wojskowego wymiaru sprawiedliwości i prawników państwowych służb prawnych z dnia 2 kwietnia 1979 r.), mającej zastosowanie w czasie, kiedy miały miejsce okoliczności niniejszej sprawy:

„[...] sędziom sądów powszechnych, administracyjnych, obrachunkowych i wojskowych oraz prawnikom państwowych służb prawnych i prokuratorom (avvocati dello Stato i procuratori dello Stato) przysługuje coroczny urlop wypoczynkowy wynoszący 30 dni”.

- 15 Artykuł 24 decreto legislativo n. 116 – Riforma organica della magistratura onoraria e altre disposizioni sui giudici di pace, nonché disciplina transitoria relativa ai magistrati onorari in servizio, a norma della legge 28 aprile 2016, n. 57 (dekret ustawodawczy nr 116 – Reforma ustroju sądownictwa honorowego i inne przepisy dotyczące sędziów pokoju, a także przepisy przejściowe mające zastosowanie do sprawujących urząd sędziów honorowych wydany w celu wykonania ustawy nr 57 z dnia 28 kwietnia 2016 r.) z dnia 13 lipca 2017 r. (GURI nr 177 z dnia 31 lipca 2017 r., s. 1) przewiduje wynagrodzenie za okres urlopowy dla sędziów pokoju, lecz jedynie dla sędziów honorowych, którzy rozpoczęli sprawowanie urzędu po dniu 16 sierpnia 2017 r.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 16 Skarżąca w postępowaniu głównym została mianowana „guidice di pace” (sędzią pokoju) w dniu 23 lutego 2001 r. i wykonywała swe funkcje w dwóch różnych sądach od 2002 r. do 2005 r., a następnie od 2005 r. do dnia dzisiejszego.
- 17 W okresie od dnia 1 lipca 2017 r. do dnia 30 czerwca 2018 r. skarżąca w postępowaniu głównym wydała 478 wyroków w charakterze sędziego sądu karnego, 1113 postanowień o umorzeniu postępowania wobec znanych podejrzanych oraz 193 postanowienia o umorzeniu postępowania wobec nieznanymi podejrzanych jako „guidice dell’indagine preliminare” (sędzia śledczy prowadzący postępowanie przygotowawcze). W ramach sprawowania swoich funkcji prowadzi ona, w składzie jednego sędziego, dwa posiedzenia tygodniowo, z wyjątkiem okresu bezpłatnego urlopu w sierpniu, podczas którego terminy procesowe są zawieszane.
- 18 W sierpniu 2018 r., w trakcie bezpłatnego urlopu, skarżąca w postępowaniu głównym nie wykonywała żadnej funkcji w charakterze sędziego pokoju i w konsekwencji nie otrzymała żadnego wynagrodzenia.
- 19 W dniu 8 października 2018 r. skarżąca w postępowaniu głównym wystąpiła do Giudice di pace di Bologna (sądu pokoju w Bolonii) z wnioskiem o wydanie nakazu zapłaty przeciwko Governo della Repubblica Italiana (rządowi włoskiemu) na kwotę 4500,00 EUR, odpowiadającą jej zdaniem wynagrodzeniu za miesiąc sierpień 2018 r., o które może ubiegać się sędzia sądu powszechnego posiadający ten sam staż pracy co ona, tytułem naprawienia szkody, jakiej w jej mniemaniu doznała z powodu oczywistego naruszenia przez państwo włoskie zwłaszcza klauzuli 4 porozumienia ramowego i art. 7 dyrektywy 2003/88, a także art. 31 karty. Tytułem żądania ewentualnego skarżąca w postępowaniu głównym wnosi o zasądzenie od rządu włoskiego zapłaty, z tego samego tytułu, kwoty 3039,76 EUR, obliczonej na podstawie wynagrodzenia netto otrzymanego przez nią w lipcu 2018 r.
- 20 W tym kontekście z postanowienia odsyłającego wynika, że wynagrodzenie pobierane przez sędziów pokoju jest związane z wykonaną pracą i obliczane w odniesieniu do liczby wydanych orzeczeń. W konsekwencji w okresie urlopu w sierpniu skarżąca w postępowaniu głównym nie pobrała żadnego wynagrodzenia, podczas gdy sędziowie sądów powszechnych mają prawo do płatnego urlopu w wymiarze 30 dni. Artykuł 24 dekretu ustawodawczego nr 116 z dnia 13 lipca 2017 r., który przewiduje obecnie wynagrodzenie za czas urlopu dla sędziów pokoju, nie ma zastosowania do skarżącej w postępowaniu głównym ze względu na datę objęcia przez nią urzędu.

- 21 Z rzeczonego postanowienia odsyłającego wynika również, że sędziowie pokoju podlegają podobnym wymogom dyscyplinarnym jak sędziowie sądów powszechnych. Są one egzekwowane przez najwyższą radę sądownictwa wspólnie z ministrem sprawiedliwości.
- 22 Giudice di pace di Bologna (sędzia pokoju w Bolonii) uważa, w przeciwieństwie do włoskich sądów wyższej instancji, że sędziów pokoju należy uznać za „pracowników”, pomimo honorowego charakteru ich urzędu, na mocy przepisów dyrektywy 2003/88 i porozumienia ramowego. Na poparcie tego podejścia odsyła on w szczególności do stosunku podporządkowania, który jego zdaniem charakteryzuje stosunek między sędziami pokoju a Ministero della giustizia (ministerstwem sprawiedliwości). Podobnie sędziowie pokoju nie tylko podlegają władzy dyscyplinarnej najwyższej rady sądownictwa, lecz również są umieszczeni w wykazie jej personelu. Ponadto zaświadczenia o wypłacie sędziów pokoju są wydawane w taki sam sposób jak w przypadku pracowników administracji publicznej, a dochód sędziego pokoju jest porównywalny z dochodami pracownika. W związku z tym ma do nich zastosowanie dyrektywa 2003/88 i porozumienie ramowe.
- 23 W tych okolicznościach Giudice di pace di Bologna (sędzia pokoju w Bolonii) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z pięcioma pytaniami prejudycjalnymi.
- 24 Postanowieniem z dnia 11 listopada 2019 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 12 listopada 2019 r., sąd odsyłający postanowił wycofać pytania prejudycjalne czwarte i piąte, potwierdzając przy tym, że podtrzymuje trzy następujące pytania prejudycjalne:
- „1) Czy sędzia pokoju, jako sąd odsyłający, jest objęty pojęciem powszechnego europejskiego sądu właściwego do złożenia wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie art. 267 TFUE, nawet jeśli krajowy system prawny nie przyznaje mu, z powodu jego niepewnej sytuacji zawodowej, warunków pracy równoważnych warunkom pracy sędziów zawodowych, mimo iż wykonuje on te same funkcje związane ze sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości i jest objęty krajowym systemem wymiaru sprawiedliwości, z naruszeniem gwarancji niezawisłości i bezstronności powszechnego sądu europejskiego, wskazanych przez Trybunał w wyrokach z dnia 19 września 2006 r., *Wilson* (C-506/04, EU:C:2006:587, pkt 47–53), z dnia 27 lutego 2018 r., *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117, pkt 32 i 41–45) oraz z dnia 25 lipca 2018 r., *Minister for Justice and Equality* (Nieprawidłowości w systemie sądownictwa) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, pkt 50–54)?
- 2) W wypadku odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze: czy praca powódki będącej sędzią pokoju jest objęta pojęciem „pracownika zatrudnionego na czas określony”, o którym mowa w art. 1 ust. 3 i art. 7 dyrektywy 2003/88 w związku z klauzulą 2 [porozumienia ramowego] oraz w art. 31 ust. 2 [karty], zgodnie z wykładnią dokonaną przez Trybunał w wyrokach z dnia 1 marca 2012 r., *O'Brien* (C-393/10, EU:C:2012:110) i z dnia 29 listopada 2017 r., *King* (C-214/16, EU:C:2017:914), a jeżeli tak, to czy sędziego sądu powszechnego lub sędziego zawodowego można uznać za pracownika zatrudnionego na czas nieokreślony porównywalnego z pracownikiem zatrudnionym na czas określony, jakim jest sędzia pokoju, do celów stosowania takich samych warunków pracy, jak te określone w klauzuli 4 [porozumienia ramowego]?
- 3) W wypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytania pierwsze i drugie: czy art. 47 [karty], w związku z art. 267 TFUE, w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości dotyczącego odpowiedzialności państwa włoskiego za oczywiste naruszenie prawa [Unii] przez sąd, od którego wyroku nie przysługuje środek prawny, wyrażonego w wyrokach: z dnia 30 września 2003 r., *Kobler* (C-224/01, EU:C:2003:513); z dnia 13 czerwca 2006 r., *Traghetti del Mediterraneo* (C-173/03, EU:C:2006:391) oraz z dnia 24 listopada 2011 r., *Komisja/Republika Włoska* (C-379/10, niepublikowanym, EU:C:2011:775), stoją na przeszkodzie art. 2 ust. 3 i 3a [legge n. 117 – *Risarcimento dei danni cagionati nell'esercizio delle funzioni giudiziarie e responsabilità civile dei magistrati* (ustawy nr 117 o naprawianiu szkód spowodowanych sprawowaniem funkcji sędziowskich i o odpowiedzialności cywilnej sędziów) z dnia 13 kwietnia 1988 r.] [...] (GURI

nr 88, z dnia 15 kwietnia 1988 r.), która przewiduje odpowiedzialność sędziego za winę umyślną lub rażące niedbalstwo »w przypadku oczywistego naruszenia przepisów ustawy oraz prawa Unii [...]« i która stawia sąd krajowy przed wyborem – w ramach którego, niezależnie od rozwiązania, na które się zdecyduje, sędzia ponosi odpowiedzialność cywilną i dyscyplinarną względem państwa w sprawach, w których stroną jest organ administracji publicznej, w szczególności gdy sędzia rozpatrujący sprawę jest sędzią pokoju zatrudnionym na czas określony, pozbawionym skutecznej ochrony prawnej, finansowej i socjalnej – jak to ma miejsce w niniejszej sprawie, polegającym na tym, czy naruszyć przepisy krajowe, odstąpić od ich stosowania i zastosować prawo Unii [...], zgodnie z wykładnią Trybunału, czy też, przeciwnie, naruszyć prawo Unii [...] poprzez zastosowanie przepisów krajowych stojących na przeszkodzie uznaniu ochrony oraz sprzecznych z art. 1 ust. 3 i art. 7 dyrektywy 2003/88, z klauzulami 2 i 4 [porozumienia ramowego] i art. 31 ust. 2 [karty]?”.

Postępowanie przed Trybunałem

- 25 Sąd odsyłający wniosł o zastosowanie w niniejszej sprawie pilnego trybu prejudycjalnego przewidzianego w art. 23a statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.
- 26 W dniu 6 listopada 2018 r. Trybunał, na wniosek sędziego sprawozdawcy i po wysłuchaniu rzecznik generalnej, oddalił ten wniosek.

W przedmiocie wniosku o otwarcie na nowo ustnego etapu postępowania

- 27 Po przedstawieniu opinii rzecznik generalnej skarżąca w postępowaniu głównym, pismem złożonym w sekretariacie Trybunału w dniu 29 stycznia 2020 r., wniosła o otwarcie na nowo ustnego etapu postępowania na podstawie art. 83 regulaminu postępowania przed Trybunałem.
- 28 Na poparcie swojego wniosku skarżąca podnosi zasadniczo, że jeśli chodzi o składniki wynagrodzenia sędziów pokoju, rzecznik generalna oparła się w swojej opinii na orzecznictwie Trybunału, które nie było przedmiotem dyskusji na rozprawie w dniu 28 listopada 2019 r. Skarżąca w postępowaniu głównym kwestionuje ocenę rzecznik generalnej dotyczącą metody obliczania wynagrodzenia za czas urlopu, a w szczególności niektórych aspektów wynagrodzenia, jakie należy zastosować do obliczenia wspomnianego wynagrodzenia. Skarżąca w postępowaniu głównym uważa w konsekwencji, że rzecznik generalna przedstawiła nowy argument, który nie był przedmiotem dyskusji na rozprawie.
- 29 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 252 akapit drugi TFUE rzecznik generalny publicznie przedstawia, przy zachowaniu całkowitej bezstronności i niezależności, uzasadnione opinie w sprawach, które zgodnie ze statutem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wymagają jego zaangażowania. Trybunał nie jest związany ani tą opinią, ani uzasadnieniem, w oparciu o które rzecznik generalny dochodzi do zawartych w opinii wniosków (wyrok z dnia 19 marca 2020 r., Sánchez Ruiz i in., C-103/18 i C-429/18, EU:C:2020:219, pkt 42 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 30 Należy również zaznaczyć, że w tym kontekście statut Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz regulamin postępowania przed Trybunałem nie przyznają stronom ani zainteresowanym, o których mowa w art. 23 tego statutu, możliwości przedkładania uwag w odpowiedzi na opinię przedstawioną przez rzecznika generalnego. Okoliczność, że strona lub taki zainteresowany nie zgadza się z opinią rzecznika generalnego, bez względu na to, jakie kwestie porusza on w tej opinii, nie może zatem sama w sobie stanowić powodu uzasadniającego otwarcie ustnego etapu postępowania na nowo (wyrok z dnia 19 marca 2020 r., Sánchez Ruiz i in., C-103/18 i C-429/18, EU:C:2020:219, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 31 Wynika z tego, że nie można uwzględnić przedstawionego przez skarżącą w postępowaniu głównym wniosku o otwarcie na nowo ustnego etapu postępowania, jeśli wniosek ten ma na celu umożliwienie jej ustosunkowania się do stanowiska zajętego przez rzecznik generalną w jej opinii.
- 32 Trybunał może jednak, stosownie do art. 83 regulaminu postępowania, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego postanowić o otwarciu ustnego etapu postępowania na nowo, w szczególności jeśli uzna, że okoliczności zawisłej przed nim sprawy nie są wystarczająco wyjaśnione, lub jeśli po zamknięciu ustnego etapu postępowania strona przedstawiła nowy fakt mogący mieć decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia Trybunału, lub też jeśli sprawa ma zostać rozstrzygnięta na podstawie argumentu, który nie był przedmiotem dyskusji między stronami lub zainteresowanymi określonymi w art. 23 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.
- 33 W niniejszym wypadku Trybunał po wysłuchaniu rzecznik generalnej uważa, że dysponuje wszelkimi danymi niezbędnymi do udzielenia odpowiedzi na pytania zadane przez sąd odsyłający i że nie jest konieczne, by podstawą rozstrzygnięcia niniejszej sprawy był argument, który nie był przedmiotem dyskusji zainteresowanych stron.
- 34 W świetle powyższych rozważań należy stwierdzić, że nie zachodzi potrzeba otwarcia ustnego etapu postępowania na nowo.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie dopuszczalności

- 35 Republika Włoska i Komisja Europejska podnoszą, po pierwsze, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest niedopuszczalny w całości z uwagi na to, że sędziego pokoju, który zwrócił się z odesłaniem prejudycjalnym, nie można uznać za sąd krajowy w rozumieniu art. 267 TFUE, ze względu na brak trzech zasadniczych przesłanek w tym względzie.
- 36 W pierwszej kolejności nie jest ich zdaniem spełniony wymóg niezawisłości, w szczególności pod względem jego drugiego aspektu, o charakterze wewnętrznym, ponieważ sąd odsyłający miałby z konieczności interes w rozstrzygnięciu sporu w postępowaniu głównym, gdyż należy do kategorii sędziów pokoju. Zatem sądu odsyłającego nie można uważać za bezstronny.
- 37 W drugiej kolejności, co się tyczy obligatoryjnego charakteru właściwości sądu odsyłającego, Republika Włoska i Komisja podnoszą z jednej strony, że żądania sformułowane przez skarżącą w postępowaniu głównym wpisują się w ramy sporu z zakresu prawa pracy, który dotyczy kwestii, czy sędziowie pokoju są pracownikami, a z drugiej strony, że właściwość sędziego pokoju opiera się na niedopuszczalnym zgodnie z włoskim prawem podziale roszczeń skarżącej w postępowaniu głównym wobec państwa włoskiego.
- 38 W trzeciej kolejności – rząd włoski i Komisja uważają, że w niniejszej sprawie brak jest kontrydiktoryjnego charakteru postępowania w sprawie wydania nakazu zapłaty, które toczy się przed sądem odsyłającym.
- 39 Po drugie, Komisja wyraża wątpliwości z jednej strony co do konieczności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, a z drugiej strony co do znaczenia zadanych pytań dla rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym. Uważa ona, w pierwszej kolejności, że sąd odsyłający, potwierdzając sam przy tym w pkt 22 postanowienia odsyłającego, iż odesłanie prejudycjalne nie jest konieczne, nie wyjaśnił jasno powodów, dla których powziął wątpliwości w przedmiocie wykładni niektórych przepisów prawa Unii. W drugiej kolejności Komisja uważa z jednej strony, że pytanie

drugie nie zostało podniesione w celu udzielenia odpowiedzi na rzeczywiste wątpliwości sądu odsyłającego co do wykładni prawa Unii, a z drugiej strony, że pytanie trzecie nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub przedmiotem sporu w postępowaniu głównym.

- 40 W tym względzie należy zbadać przede wszystkim, czy w niniejszej sprawie sędzia pokoju będący autorem niniejszego odesłania prejudycjalnego spełnia kryteria uznania go za sąd krajowy w rozumieniu art. 267 TFUE.
- 41 Problematyka ta została również podniesiona w pytaniu pierwszym, zmierzającym w istocie do ustalenia, czy sędzia pokoju jest objęty zakresem pojęcia „sądu jednego z państw członkowskich” w rozumieniu art. 267 TFUE.
- 42 Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem przy ustalaniu, czy organ występujący z danym wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym ma charakter „sądu” w rozumieniu art. 267 TFUE, co stanowi kwestię regulowaną wyłącznie prawem Unii, Trybunał bierze pod uwagę szereg okoliczności, takich jak podstawa prawna ustanowienia organu, jego stały charakter, obligatoryjność jego jurysdykcji, kontradiktoryjność postępowania, stosowanie przez organ przepisów prawa oraz jego niezawisłość (wyrok z dnia 21 stycznia 2020 r., Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, pkt 51 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 43 W niniejszym przypadku informacje zawarte w aktach sprawy przedłożonych Trybunałowi nie pozwalają wątpić w fakt, że sędzia pokoju spełnia kryteria odnoszące się do podstawy prawnej jego działania, stałego charakteru jego urzędu i stosowania przez niego przepisów prawa.
- 44 Pojawia się natomiast przede wszystkim pytanie, czy spełnia on kryterium niezawisłości. Sąd odsyłający wyraża, co do swojej własnej niezawisłości, wątpliwości związane z warunkami pracy włoskich sędziów pokoju.
- 45 W tym kontekście należy przypomnieć, że niezawisłość sądów krajowych ma zasadnicze znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania systemu współpracy sądowej pod postacią mechanizmu odesłania prejudycjalnego przewidzianego w art. 267 TFUE, jako że – zgodnie z orzecnictwem przypomnianym w pkt 42 niniejszego wyroku – mechanizm ten może zostać uruchomiony wyłącznie przez organ, którego zadaniem jest stosowanie prawa Unii, spełniający w szczególności rzeczzone kryterium niezawisłości (wyrok z dnia 21 stycznia 2020 r., Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, pkt 56 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 46 Zgodnie z orzecnictwem Trybunału pojęcie „niezawisłości” obejmuje dwa aspekty. Pierwszy aspekt, o charakterze zewnętrznym, wymaga, aby dany organ wypełniał swoje zadania w pełni autonomicznie, bez podległości w ramach hierarchii służbowej, bez podporządkowania komukolwiek, w sposób wolny od nakazów czy wytycznych z jakiegokolwiek źródła oraz pozostając pod ochroną przed ingerencją i naciskami z zewnątrz, które mogą zagrozić niezależności osądu jego członków i wpływać na ich rozstrzygnięcia (wyrok z dnia 21 stycznia 2020 r., Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, pkt 57 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 47 Co się tyczy ponadto zewnętrznego aspektu pojęcia „niezawisłości” należy przypomnieć, że nieusuwalność członków danego organu stanowi nieodłączną gwarancję niezawisłości sędziowskiej, gdyż chroni osoby, którym powierzono zadanie sądenia (wyrok z dnia 21 stycznia 2020 r., Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, pkt 58 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 48 Zasada nieusuwalności, której podstawowe znaczenie należy podkreślić, wymaga w szczególności, by sędziowie mogli sprawować urząd do momentu ukończenia obowiązkowego wieku przejścia w stan spoczynku lub do momentu upływu kadencji sprawowania danej funkcji, jeżeli ma ona charakter czasowy. Mimo że zasada ta nie ma charakteru absolutnego, wyjątki od niej mogą – przy zachowaniu zasady proporcjonalności – występować wyłącznie pod warunkiem, że uzasadniają je nadrzędne

i prawnie uzasadnione względy. Jest zatem powszechnie przyjęte, że sędziowie mogą zostać odwołani, z poszanowaniem właściwych procedur, jeżeli nie są w stanie dalej sprawować swoich funkcji z powodu niezdolności lub rażącego uchybienia (wyrok z dnia 21 stycznia 2020 r., Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, pkt 59 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 49 Gwarancja nieusuwalności członków danego sądu wymaga zatem, aby przypadki odwołania członków tego organu były oparte na wyraźnych i szczególnych przepisach ustawowych, ustanawiających gwarancje wykraczające poza gwarancje przewidziane w ogólnych przepisach prawa administracyjnego i prawa pracy mające zastosowanie w razie nielegalnego odwołania (wyrok z dnia 21 stycznia 2020 r., Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, pkt 60 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 50 Drugi aspekt pojęcia „niezawisłości”, o charakterze wewnętrznym, łączy się z pojęciem „bezstronności” i dotyczy jednakowego dystansu do stron sporu i właściwych im interesów w odniesieniu do jego przedmiotu. Aspekt ten wymaga przestrzegania obiektywizmu oraz braku wszelkiego interesu w rozstrzygnięciu sporu poza ścisłym stosowaniem przepisu prawa (wyrok z dnia 21 stycznia 2020 r., Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, pkt 61 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 51 Rzeczone gwarancje niezawisłości i bezstronności wymagają istnienia zasad, w szczególności co do składu organu, mianowania jego członków, okresu trwania ich kadencji oraz powodów ich wyłączenia lub odwołania, pozwalających wykluczyć, w przekonaniu podmiotów prawa, wszelką uzasadnioną wątpliwość co do niezależności tego organu od czynników zewnętrznych oraz neutralności w odniesieniu do sprzecznych ze sobą interesów (wyrok z dnia 21 stycznia 2020 r., Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, pkt 63 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 52 W niniejszej sprawie, co się tyczy mianowania sędziów pokoju, należy stwierdzić, że zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami krajowymi, a w szczególności art. 4 ustawy nr 374/1991, sędziowie pokoju mianowani są dekretem prezydenta Republiki Włoskiej, po przeprowadzeniu narady przez najwyższą radę sądownictwa na wniosek właściwej miejscowo rady sądownictwa, z udziałem pięciu przedstawicieli wyznaczonych za wspólnym porozumieniem przez rady izb adwokackich okręgu sądu apelacyjnego.
- 53 Co się tyczy czasu trwania kadencji sędziów pokoju należy zauważyć, że z akt sprawy przedłożonych Trybunałowi wynika, iż sędziowie ci są mianowani na czteroletnią kadencję, która może ulec przedłużeniu na ten sam okres. Ponadto sędziowie pokoju pozostają co do zasady na stanowisku do czasu wygaśnięcia ich czteroletniej kadencji, o ile nie zostanie ona przedłużona.
- 54 Co się tyczy odwołania sędziów pokoju – z akt tych wynika, że przypadki odwołania sędziów pokoju i związane z nimi szczególne procedury są określane przez wyraźne przepisy ustawowe na szczeblu krajowym.
- 55 Wydaje się ponadto, że sędziowie pokoju wykonują swoje funkcje w pełni autonomicznie, z zastrzeżeniem przepisów o charakterze dyscyplinarnym, i bez zewnętrznych nacisków mogących wpłynąć na ich rozstrzygnięcia.
- 56 Co się tyczy wymogu niezawisłości rozważanego pod względem jego drugiego aspektu, o charakterze wewnętrznym, o którym mowa w pkt 50 niniejszego wyroku, wystarczy stwierdzić, jak wskazała rzecznik generalna w pkt 51 swojej opinii, że Trybunał odpowiadał już kilkakrotnie na wnioski o wydanie orzeczeń w trybie prejudycjalnym dotyczące statusu sędziów, nie wyrażając przy tym wątpliwości co do niezawisłości sądów odsyłających, które zwróciły się do niego z takimi pytaniami [zob. podobnie wyroki: z dnia 13 czerwca 2017 r., Florescu i in., C-258/14, EU:C:2017:448; z dnia 27 lutego 2018 r., Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117; z dnia 7 lutego 2019 r., Escribano Vindel, C-49/18, EU:C:2019:106; a także z dnia 19 listopada 2019 r., A.K. i in. (Niezależność Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego), C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982].

- 57 W świetle rozważań przedstawionych w pkt 44–56 niniejszego wyroku należy uznać, że wymóg niezawisłości został w niniejszej sprawie spełniony.
- 58 Następnie pojawia się kwestia obligatoryjnego charakteru jurysdykcji sądu odsyłającego.
- 59 Republika Włoska i Komisja wyraziły wątpliwości co do właściwości sądu odsyłającego do rozpoznania sporu takiego jak rozpatrywany w postępowaniu głównym, ponieważ, po pierwsze, roszczenia sformułowane przez skarżącą w postępowaniu głównym wpisują się w ramy sporu z zakresu prawa pracy, który dotyczy kwestii, czy sędziowie pokoju są pracownikami. Wystarczy zauważyć w tym względzie, że bezsporne jest, iż spór w postępowaniu głównym nie jest powództwem z zakresu prawa pracy, lecz powództwem odszkodowawczym skierowanym przeciwko państwu. Ponadto Republika Włoska i Komisja nie kwestionują tego, że sędziowie pokoju są właściwi do rozpoznawania takich powództw.
- 60 Co się tyczy, po drugie, podnoszonego podziału wierzytelności skarżącej w postępowaniu głównym, należy zauważyć, że z postanowienia odsyłającego wynika, iż zgodnie z art. 7 akapit pierwszy codice di procedura civile (kodeksu postępowania cywilnego) sędzia pokoju jest właściwy do orzekania w sporach dotyczących ruchomości, których wartość nie przekracza 5000 EUR, jeżeli spory te nie podlegają z mocy prawa właściwości innego sądu. Zgodnie z tym samym postanowieniem art. 4 ust. 43 legge 12 novembre 2011, n. 183 (ustawy nr 183 z dnia 12 listopada 2011 r.) nie przewiduje żadnego zastrzeżenia co do właściwości rzeczowej i w związku z tym powództwo skarżącej w postępowaniu głównym o wydanie nakazu zapłaty przeciwko rządowi włoskiemu zostało prawidłowo wniesione w granicach właściwości sądu odsyłającego w odniesieniu do wartości przedmiotu sporu i jego właściwości miejscowej.
- 61 Należy w tym względzie przypomnieć, że do Trybunału nie należy ani kwestionowanie dokonanej przez sąd odsyłający oceny dopuszczalności skargi w postępowaniu głównym, która to ocena w ramach postępowania prejudycjalnego należy do właściwości sądu krajowego, ani ustalanie, czy orzeczenie sądu odsyłającego zapadło zgodnie z krajowymi przepisami dotyczącymi zasad ustroju i procedury sądowej (wyrok z dnia 10 grudnia 2018 r., *Wightman i in.*, C-621/18, EU:C:2018:999, pkt 30; a także postanowienie z dnia 17 stycznia 2019 r., *Rossi i in.*, C-626/17, niepublikowane, EU:C:2019:28, pkt 22 i przytoczone tam orzecznictwo). Trybunał powinien oprzeć się na postanowieniu odsyłającym wydanym przez sąd państwa członkowskiego, o ile postanowienie to nie zostało uchylone na skutek wniesienia środków zaskarżenia ewentualnie przewidzianych przez prawo krajowe (wyroki: z dnia 7 lipca 2016 r., *Genentech*, C-567/14, EU:C:2016:526, pkt 23; a także z dnia 11 lipca 1996 r., *SFEI i in.*, C-39/94, EU:C:1996:285, pkt 24).
- 62 Należy dodać, że w tych okolicznościach taka sytuacja różni się od sytuacji rozpatrywanej w szczególności w sprawie, w której wydano postanowienia z dnia 6 września 2018 r., *Di Girolamo* (C-472/17, niepublikowane, EU:C:2018:684) i z dnia 17 grudnia 2019 r., *Di Girolamo* (C-618/18, niepublikowane, EU:C:2019:1090), w której sąd odsyłający wyraźnie wskazał, że nie jest właściwy do rozpoznania wniesionego do niego powództwa.
- 63 Wreszcie jeśli chodzi o kontradiktoryjny charakter postępowania zawisłego przed sądem odsyłającym wystarczy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału art. 267 TFUE nie uzależnia możliwości zwrócenia się do Trybunału od kontradiktoryjnego charakteru postępowania przed sądem odsyłającym. Z artykułu tego wynika natomiast, że sądy krajowe są uprawnione do skierowania sprawy do Trybunału wyłącznie wtedy, gdy zawiśnie przed nimi spór i muszą wydać rozstrzygnięcie w ramach postępowania mającego na celu wydanie orzeczenia o charakterze sądowniczym (wyroki: z dnia 16 grudnia 2008 r., *Cartesio*, C-210/06, EU:C:2008:723, pkt 56; z dnia 4 września 2019 r., *Salvoni*, C-347/18, EU:C:2019:661, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo). Tak jest zaś w niniejszym przypadku.

- ⁶⁴ Ponadto, jak zauważyła rzecznik generalna w pkt 62 swojej opinii, Trybunał orzekł już, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym może być również skierowany do niego w ramach postępowania w sprawie wydania nakazu zapłaty (zob. podobnie wyroki: z dnia 14 grudnia 1971 r., *Politi*, 43/71, EU:C:1971:122, pkt 4, 5; a także z dnia 8 czerwca 1998 r., *Corsica Ferries France*, C-266/96, EU:C:1998:306, pkt 23).
- ⁶⁵ W świetle powyższych rozważań należy odrzucić wątpliwości wyrażone przez Komisję i rząd włoski i stwierdzić, że sędzia pokoju spełnia kryteria uznania go za „sąd jednego z państw członkowskich” w rozumieniu art. 267 TFUE.
- ⁶⁶ W następnej kolejności, w odniesieniu do konieczności wystąpienia z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym oraz znaczenia zadanych pytań dla sprawy, należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem jedynie do sądu krajowego, przed którym zawisł spór i na którym spoczywa odpowiedzialność za wydanie orzeczenia, należy – przy uwzględnieniu okoliczności konkretnej sprawy – zarówno ocena, czy do wydania wyroku jest mu niezbędne uzyskanie orzeczenia prejudycjalnego, jak i ocena znaczenia pytań, które przedkłada on Trybunałowi. W konsekwencji jeśli przedstawione pytania dotyczą wykładni przepisu prawa Unii, Trybunał jest co do zasady zobowiązany do wydania orzeczenia [wyrok z dnia 19 listopada 2019 r., *A.K. i in. (Niezależność Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego)*, C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982,982, pkt 97 i przytoczone tam orzecznictwo].
- ⁶⁷ Wynika stąd, że pytania dotyczące prawa Unii korzystają z domniemania posiadania znaczenia dla sprawy. Odmowa wydania przez Trybunał rozstrzygnięcia w przedmiocie postawionego przez sąd krajowy pytania prejudycjalnego jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą się zwrócono, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje informacjami w zakresie stanu faktycznego lub prawnego, które są niezbędne do udzielenia przydatnej odpowiedzi na przedstawione mu pytania [wyroki: z dnia 19 listopada 2019 r., *A.K. i in. (Niezależność Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego)*, C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982,982, pkt 98 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 19 października 2017 r., *Paper Consult*, C-101/16, EU:C:2017:775, pkt 29 i przytoczone tam orzecznictwo].
- ⁶⁸ Tak więc ponieważ postanowienie odsyłające stanowi podstawę postępowania toczącego się przed Trybunałem, niezbędne jest wyjaśnienie przez sąd krajowy w tym postanowieniu ram faktycznych i prawnych, w jakich mieści się spór w postępowaniu głównym, oraz udzielenie minimum wyjaśnień co do wyboru przepisów prawa Unii, o których wykładnię sąd ten wnosi, jak również co do związku, jaki dostrzega on między tymi przepisami a uregulowaniami prawa krajowego mającymi zastosowanie do rozpoznawanego przezeń sporu (zob. podobnie zwłaszcza wyrok z dnia 9 marca 2017 r., *Milkova*, C-406/15, EU:C:2017:198, pkt 73; a także postanowienie z dnia 16 stycznia 2020 r., *Telecom Italia i in.*, C-368/19, niepublikowane, EU:C:2020:21, pkt 37).
- ⁶⁹ Te kumulatywne wymogi dotyczące treści wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym są wyraźnie sformułowane w art. 94 regulaminu postępowania przed Trybunałem. Wynika z niego w szczególności, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym powinien zawierać „omówienie powodów, dla których sąd odsyłający rozpatruje kwestię wykładni lub ważności określonych przepisów prawa Unii Europejskiej, jak również związku, jaki dostrzega on między tymi przepisami a uregulowaniami krajowymi, które znajdują zastosowanie w postępowaniu głównym”.
- ⁷⁰ W niniejszej sprawie należy stwierdzić, że z pkt 22 postanowienia sądu odsyłającego jasno wynika, iż w punkcie tym sąd odsyłający ogranicza się do przedstawienia argumentacji skarżącej w postępowaniu głównym, zgodnie z którą możliwe jest uwzględnienie jej wniosku bez zwrócenia się do Trybunału, i w żaden sposób nie twierdzi, że odesłanie prejudycjalne nie jest konieczne do rozstrzygnięcia zawisłego przed nim sporu.

- 71 Ponadto, jak zaznaczyła rzecznik generalna w pkt 32 i 33 swojej opinii, w odniesieniu do drugiego pytania prejudycjalnego należy podkreślić, że nie jest ono pozbawione znaczenia dla sprawy, ponieważ aby ustalić, czy skarżąca w postępowaniu głównym może dochodzić odszkodowania z tytułu odmowy udzielenia płatnego urlopu, sąd odsyłający zmierza poprzez to pytanie do uzyskania wyjaśnień w kwestii pojęcia „pracownika” w rozumieniu dyrektywy 2003/88 oraz zasady niedyskryminacji wyrażonej w porozumieniu ramowym, celem określenia, czy znajdują one zastosowanie do włoskich sędziów pokoju.
- 72 Tymczasem, jak zauważyła rzecznik generalna w pkt 34 swojej opinii, pytania te wymagają wyjaśnienia.
- 73 Natomiast w odniesieniu do pytania trzeciego należy zauważyć, że spór w postępowaniu głównym nie dotyczy odpowiedzialności osobistej sędziów, lecz powództwa o odszkodowanie z tytułu płatnego urlopu wypoczynkowego. Sąd odsyłający nie wyjaśnił, w jaki sposób wykładnia art. 47 karty miałyby być mu niezbędna do wydania orzeczenia, ani tego, jaki związek dostrzega on między przepisami Unii, o których wykładnię wnosi, a ustawodawstwem krajowym mającym zastosowanie w postępowaniu głównym.
- 74 Ponadto z postanowienia odsyłającego w żaden sposób nie wynika, by odpowiedzialność za winę umyślną lub rażące niedbalstwo sędziego sądu odsyłającego mogła zostać w niniejszej sprawie podniesiona.
- 75 W tych okolicznościach, mając na względzie wszystkie te okoliczności, należy stwierdzić, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest dopuszczalny, z wyjątkiem pytania trzeciego.

Co do istoty sprawy

W przedmiocie pytania pierwszego

- 76 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 267 TFUE należy interpretować w ten sposób, że giudice di pace (sędzia pokoju) jest objęty zakresem pojęcia „sądu jednego z państw członkowskich” w rozumieniu tego artykułu.
- 77 W niniejszej sprawie z rozważań przedstawionych w pkt 42–65 niniejszego wyroku wynika, że tak jest. W związku z tym na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, że Giudice di pace (sędzia pokoju) jest objęty zakresem pojęcia „sądu jednego z państw członkowskich” w rozumieniu tego artykułu.

W przedmiocie pytania drugiego

- 78 Na wstępie należy zaznaczyć, że pytanie drugie obejmuje trzy odrębne aspekty służące ocenie ewentualnego prawa sędziów pokoju do korzystania z płatnych urlopów na podstawie prawa Unii. Pytanie to dotyczy zatem przede wszystkim wykładni pojęcia „pracownika” w rozumieniu dyrektywy 2003/88, w celu ustalenia, czy giudice di pace (sędzia pokoju), taki jak skarżąca w postępowaniu głównym, może być objęty zakresem tego pojęcia, ponieważ art. 7 ust. 1 tej dyrektywy stanowi, że państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by każdy pracownik był uprawniony do corocznego płatnego urlopu w wymiarze co najmniej czterech tygodni. Pytanie to dotyczy następnie pojęcia „pracownika zatrudnionego na czas określony” w rozumieniu porozumienia ramowego. Wreszcie gdyby to ostatnie pojęcie obejmowało sędziego pokoju, sąd odsyłający zastanawia się, czy można go porównać do sędziów sądów powszechnych dla celów stosowania zasady niedyskryminacji wyrażonej w klauzuli 4 tego porozumienia ramowego, którzy korzystają z dodatkowego corocznego płatnego urlopu, wynoszącego łącznie 30 dni.

– W przedmiocie dyrektywy 2003/88

- 79 W pierwszej części pytania drugiego sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 7 ust. 1 dyrektywy 2003/88 i art. 31 ust. 2 karty należy interpretować w ten sposób, że sędzia pokoju, który wykonuje swoje funkcje jako funkcje zasadnicze i pobiera wynagrodzenie związane ze świadczoną pracą, a także wynagrodzenie za każdy miesiąc rzeczywistego sprawowania urzędu, może być objęty pojęciem „pracownika” w rozumieniu tych przepisów.
- 80 W pierwszej kolejności należy ustalić, czy dyrektywa ta ma zastosowanie w niniejszej sprawie.
- 81 Należy w tym względzie przypomnieć, że art. 1 ust. 3 dyrektywy 2003/88 definiuje zakres stosowania tej dyrektywy w drodze odesłania do art. 2 dyrektywy 89/391.
- 82 Zgodnie z art. 2 ust. 1 dyrektywy 89/391 ma ona zastosowanie „we wszystkich sektorach działalności, zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym”.
- 83 Niemniej jak wynika z art. 2 ust. 2 akapit pierwszy rzeczony dyrektywy, dyrektywa ta nie ma zastosowania tam, gdzie odrębność określonej specyficznej działalności w służbie publicznej, np. w siłach zbrojnych lub policji albo też w określonych specyficznych rodzajach działalności w ochronie cywilnej, sprzeciwia się temu w wiążący sposób.
- 84 Należy w tym względzie przypomnieć, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału kryterium użyte w art. 2 ust. 2 akapit pierwszy dyrektywy 89/391 dla wykluczenia określonej działalności z zakresu stosowania tej dyrektywy i pośrednio z zakresu stosowania dyrektywy 2003/88 oparte jest nie na przynależności pracowników do jednego z sektorów służby publicznej, o których mowa w tym przepisie, branych pod uwagę całościowo, lecz wyłącznie na specyficznym charakterze szczególnych zadań wykonywanych przez pracowników sektorów objętych tym przepisem, który to charakter uzasadnia wyjątek od reguł w zakresie ochrony bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników, z uwagi na absolutną konieczność zagwarantowania skutecznej ochrony zbiorowości (zob. wyrok z dnia 20 listopada 2018 r., Sindicatul Familia Constanța i in., C-147/17, EU:C:2018:926, pkt 55).
- 85 W niniejszym przypadku nawet jeśli działalność orzecznicza sędziego pokoju nie została wyraźnie wymieniona w przykładach przytoczonych w art. 2 ust. 1 dyrektywy 89/391, to stanowi ona część sektora działalności publicznej. Jest ona zatem co do zasady objęta zakresem stosowania dyrektywy 89/391 i dyrektywy 2003/88.
- 86 Ponadto, jak zauważyła rzecznik generalna w pkt 71 swojej opinii, nic nie uzasadnia zastosowania art. 2 ust. 2 akapit pierwszy dyrektywy 89/391 wobec sędziów pokoju i ogólnego wyłączenia ich z zakresu stosowania tych dwóch dyrektyw.
- 87 W tych okolicznościach należy uznać, że dyrektywa 2003/88 ma zastosowanie w postępowaniu głównym.
- 88 W drugiej kolejności należy przypomnieć, że dla celów stosowania dyrektywy 2003/88 pojęcie „pracownika” nie może być różnie interpretowane w zależności od przepisów krajowych, lecz ma samodzielne znaczenie na gruncie prawa Unii (wyroki: z dnia 26 marca 2015 r. Fenoll, C-316/13, EU:C:2015:200, pkt 25; z dnia 20 listopada 2018 r., Sindicatul Familia Constanța i in., C-147/17, EU:C:2018:926, pkt 41 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 89 Wniosek ten ma zastosowanie także do wykładni pojęcia „pracownika” w rozumieniu art. 7 dyrektywy 2003/88 i art. 31 ust. 2 karty, tak aby zapewnić jednolitość zakresu stosowania *ratione personae* prawa pracowników do płatnego urlopu wypoczynkowego (wyrok z dnia 26 marca 2015 r., Fenoll, C-316/13, EU:C:2015:200, pkt 26).

- 90 Pojęcie to winno być definiowane w oparciu o obiektywne kryteria, które charakteryzują stosunek pracy, z uwzględnieniem praw i obowiązków danych osób (wyrok z dnia 20 listopada 2018 r., *Sindicatul Familia Constanța i in.*, C-147/17, EU:C:2018:926, pkt 41 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 91 W ramach kwalifikacji w świetle pojęcia „pracownika”, której dokonanie należy ostatecznie do sądu krajowego, sąd ten powinien oprzeć się na obiektywnych kryteriach i dokonać całościowej oceny wszystkich okoliczności rozpatrywanej przez niego sprawy, które dotyczą zarówno charakteru danej działalności, jak i stosunku między stronami sporu (zob. podobnie wyrok z dnia 14 października 2010 r., *Union syndicale Solidaires Isère*, C-428/09, EU:C:2010:612 pkt 29).
- 92 Trybunał może jednak wskazać sądowi odsyłającemu zasady i kryteria, jakie sąd ten będzie musiał uwzględnić przy dokonywaniu swoich ustaleń.
- 93 Należy zatem przypomnieć, po pierwsze, że za „pracownika” należy uznać każdą osobę, która wykonuje czynności rzeczywiste i efektywne, z wyjątkiem czynności wykonywanych na tak niewielką skalę, że można je jedynie uznać za marginalne i pomocnicze (wyrok z dnia 26 marca 2015 r., *Fenoll*, C-316/13, EU:C:2015:200, pkt 27).
- 94 Po drugie, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, istotną cechą charakterystyczną stosunku pracy jest okoliczność, że dana osoba świadczy przez pewien okres czasu, na rzecz innej osoby i pod jej kierownictwem, pracę, w zamian za którą otrzymuje wynagrodzenie (wyrok z dnia 20 listopada 2018 r., *Sindicatul Familia Constanța i in.*, C-147/17, EU:C:2018:926, pkt 41 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 95 Przede wszystkim, co się tyczy wykonywanej przez skarżącą w postępowaniu głównym pracy jako sędziego pokoju, z postanowienia odsyłającego wynika, że jest ona rzeczywista i efektywna, a ponadto że wykonuje ją ona jako swoją działalność zasadniczą. W szczególności przez pewien okres czasu, w niniejszym przypadku w okresie od dnia 1 lipca 2017 r. do dnia 30 czerwca 2018 r., skarżąca, po pierwsze, wydała 478 wyroków oraz 1326 postanowień jako sędzia sądu karnego, i po drugie, przeprowadzała dwie rozprawy w tygodniu. Praca ta nie wydaje się mieć charakteru wyłącznie marginalnego i pomocniczego.
- 96 W tym kontekście, w odniesieniu do rozpatrywanego w postępowaniu głównym charakteru stosunku prawnego, w ramach którego skarżąca w postępowaniu głównym wykonuje swoje zadania, należy przypomnieć, że Trybunał orzekł już, iż swoisty charakter prawny stosunku pracy w świetle prawa krajowego nie może mieć żadnego wpływu na to, czy daną osobę uznaje się za „pracownika” w rozumieniu prawa Unii (wyrok z dnia 26 marca 2015 r., *Fenoll*, C-316/13, EU:C:2015:200, pkt 31).
- 97 Następnie, jeśli chodzi o wynagrodzenie, należy zbadać, czy kwoty otrzymywane przez skarżącą w postępowaniu głównym są jej wypłacane w zamian za jej działalność zawodową.
- 98 W tym względzie z akt sprawy przedłożonych Trybunałowi wynika, że sędziowie pokoju otrzymują wynagrodzenie związane ze świadczeniem pracy, którą wykonują, w kwocie 35 EUR lub 55 EUR, podlegającej tym samym podatkom co wynagrodzenie zwykłego pracownika. W szczególności otrzymują oni takie wynagrodzenie za każde posiedzenie w sprawie cywilnej lub karnej, nawet jeśli nie chodzi o rozprawę, i za nakładanie pieczęci oraz za udział w każdym innym postępowaniu przydzielonym i zakończonym lub wykreślonym z rejestru sądowego. Ponadto sędziowie ci otrzymują również wynagrodzenie za każdy miesiąc rzeczywistego sprawowania urzędu, tytułem zwrotu kosztów szkolenia, kosztów doskonalenia zawodowego i kosztów ogólnych sprawowania urzędu.

- 99 O ile z postanowienia odsyłającego wynika, że funkcje sędziego pokoju są pełnione honorowo, a niektóre z wpłacanych mu kwot są wypłacane jako zwrot kosztów, o tyle czas pracy skarżącej w postępowaniu głównym, a w konsekwencji kwoty otrzymywane przez nią z tytułu tej pracy, są znaczące. Z postanowienia tego wynika bowiem, że w okresie od dnia 1 lipca 2017 r. do dnia 30 czerwca 2018 r. skarżąca w postępowaniu głównym zakończyła około 1800 postępowań.
- 100 Sama zatem okoliczność, że funkcje sędziego pokoju są kwalifikowane przez uregulowanie krajowe jako pełnione honorowo, nie oznacza, że świadczenia finansowe, które otrzymuje sędzia pokoju, należy traktować jako pozbawione charakteru wynagrodzenia.
- 101 Ponadto pomimo iż nie ulega wątpliwości, że wynagrodzenie za świadczoną pracę stanowi zasadniczą cechę stosunku pracy, to jednak ani ograniczona wysokość wynagrodzenia, ani pochodzenie środków finansowych, z których jest ono wypłacane, nie mogą mieć żadnego wpływu na to, czy dana osoba jest uważana za „pracownika” w rozumieniu prawa Unii (zob. podobnie wyroki: z dnia 30 marca 2006 r., *Mattern i Cikotic*, C-10/05, EU:C:2006:220, pkt 22; a także z dnia 4 czerwca 2009 r., *Vatsouras i Koupatantze*, C-22/08 i C-23/08, EU:C:2009:344, pkt 27).
- 102 W tych okolicznościach do sądu krajowego należy, przy ocenie okoliczności faktycznych, do dokonywania której jest on wyłącznie właściwy, ostateczna weryfikacja, czy kwoty pobrane przez skarżącą w postępowaniu głównym w ramach jej działalności zawodowej jako sędziego pokoju mają charakter wynagrodzenia mogącego przysporzyć jej korzyści materialnej i zapewniają jej utrzymanie.
- 103 Wreszcie stosunek pracy zakłada jednak istnienie stosunku podporządkowania między pracownikiem a jego pracodawcą. Istnienie takiego stosunku należy oceniać odrębnie dla każdego szczególnego wypadku, na podstawie wszystkich elementów i okoliczności charakteryzujących stosunki między stronami (wyrok z dnia 20 listopada 2018 r., *Sindicatul Familia Constanța i in.*, C-147/17, EU:C:2018:926, pkt 42 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 104 Prawdą jest, że nieodłączną cechą sprawowanego przez sędziów urzędu jest to, że sędziowie ci powinni być chronieni przed ingerencją i naciskami zewnętrznymi mogącymi naruszyć ich niezawisłość przy wykonywaniu ich czynności sądowych i funkcji orzeczniczej.
- 105 Jak zauważyła jednak rzecznik generalna w pkt 83 swojej opinii, wymóg ten nie stoi na przeszkodzie zakwalifikowaniu sędziów jako „pracowników”.
- 106 Z orzecznictwa wynika w tym względzie, że okoliczność, iż sędziowie podlegają pragmatyce służbowej i że można ich uznać za pracowników, w żaden sposób nie wpływa na niezależność władzy sądowniczej i na uprawnienie państw członkowskich do ukształtowania szczególnego statusu korpusu sądownictwa (zob. podobnie wyrok z dnia 1 marca 2012 r., *O’Brien*, C-393/10, EU:C:2012:110, pkt 47).
- 107 W takiej sytuacji o ile sama okoliczność, że w niniejszym przypadku sędziowie pokoju podlegają zwierzchnictwu dyscyplinarnemu sprawowanemu przez Consiglio superiore della magistratura (najwyższą radę sądownictwa, Włochy, zwaną dalej „CSM”), nie jest wystarczająca do uznania ich za pozostających w stosunku prawnym podporządkowania pracodawcy (zob. podobnie wyrok z dnia 26 marca 1987 r., *Komisja/Niderlandy*, 235/85, EU:C:1987:161, pkt 14), o tyle jednak należy uwzględnić tę okoliczność w kontekście całości stanu faktycznego w postępowaniu głównym.
- 108 Należy zatem wziąć pod uwagę sposób organizacji pracy sędziów pokoju.
- 109 W tym względzie z postanowienia odsyłającego wynika, że nawet jeśli sędziowie pokoju mogą organizować swoją pracę w sposób bardziej elastyczny aniżeli osoby wykonujące inne zawody, uważa się, że będą oni przestrzegać tabel wskazujących składy sądu pokoju, do którego przynależą, ponieważ tabele te regulują szczegółowo i w sposób wiążący organizację ich pracy, w tym przydzielanie spraw, dat i godzin posiedzeń.

- 110 Z postanowienia odsyłającego wynika również, że sędziowie pokoju są zobowiązani przestrzegać zleceń służbowych Capo dell'Ufficio (kierownika służby, Włochy). Sędziowie ci są również zobowiązani do przestrzegania szczególnych i ogólnych decyzji organizacyjnych CSM.
- 111 Sąd odsyłający dodaje, że sędziowie ci muszą być stale dostępni i podlegają w sprawach dyscyplinarnych obowiązkom analogicznym do obowiązków sędziów zawodowych.
- 112 W tych okolicznościach wydaje się, że sędziowie pokoju wykonują swoje funkcje w kontekście stosunku prawnego podporządkowania na płaszczyźnie administracyjnej, który nie wpływa na ich niezawisłość przy pełnieniu funkcji orzeczniczej, czego zweryfikowanie należy do sądu odsyłającego.
- 113 W świetle powyższych rozważań na pierwszą część pytania drugiego należy odpowiedzieć, że art. 7 ust. 1 dyrektywy 2003/88 i art. 31 ust. 2 karty należy interpretować w ten sposób, że sędzia pokoju, który w ramach swoich funkcji świadczy rzeczywistą i efektywną pracę, która nie ma charakteru ani wyłącznie marginalnego, ani pomocniczego, i za którą otrzymuje on rekompensatę mającą charakter wynagrodzenia, może być objęty zakresem pojęcia „pracownika” w rozumieniu tych przepisów, czego zweryfikowanie należy do sądu odsyłającego.
- W przedmiocie pojęcia „pracownika zatrudnionego na czas określony” w rozumieniu porozumienia ramowego
- 114 W drugiej części pytania drugiego sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy klauzulę 2 pkt 1 porozumienia ramowego należy interpretować w ten sposób, że sędzia pokoju, który wykonuje swoje funkcje jako funkcje zasadnicze i pobiera wynagrodzenie związane ze świadczoną pracą, a także wynagrodzenie za każdy miesiąc rzeczywistego sprawowania urzędu, jest objęty pojęciem „pracownika zatrudnionego na czas określony” w rozumieniu tych przepisów.
- 115 W tym względzie z brzmienia rzeczonego przepisu wynika, że jego zakres stosowania został szeroko określony, ponieważ obejmuje on w sposób ogólny „pracowników zatrudnionych na czas określony, na podstawie umowy lub w ramach stosunku pracy określonego przez ustawodawstwo, układy zbiorowe lub praktykę obowiązującą w każdym z państw członkowskich”. Ponadto definicja pojęcia „pracownika zatrudnionego na czas określony” w rozumieniu klauzuli 3 pkt 1 porozumienia ramowego obejmuje wszystkich pracowników, bez różnicy ze względu na to, czy pracodawca, z którym są związani, jest podmiotem publicznym, czy prywatnym, i niezależnie od kwalifikacji danej umowy w prawie krajowym (zob. wyrok z dnia 19 marca 2020 r., Sánchez Ruiz i in., C-103/18 i C-429/18, EU:C:2020:219, pkt 108).
- 116 Porozumienie ramowe ma tym samym zastosowanie do ogółu pracowników świadczących pracę za wynagrodzeniem w ramach łączącego ich z pracodawcą stosunku pracy na czas określony, jeśli są oni związani umową o pracę lub stosunkiem pracy w rozumieniu prawa krajowego, z zastrzeżeniem jedynie przyznanego państwom członkowskim przez klauzulę 2 pkt 2 porozumienia ramowego zakresu uznania co do stosowania tego porozumienia do niektórych kategorii umów o pracę bądź stosunków pracy, jak również możliwości wyłączenia spod zakresu stosowania tego porozumienia, zgodnie z akapitem czwartym preambuły, pracowników tymczasowych (zob. wyrok z dnia 19 marca 2020 r., Sánchez Ruiz i in., C-103/18 i C-429/18, EU:C:2020:219, pkt 109).
- 117 Chociaż, jak wynika z motywu 17 dyrektywy 1999/70 i z klauzuli 2 pkt 1 porozumienia ramowego, dyrektywa ta pozostawia państwom członkowskim zadanie zdefiniowania użytych w tej klauzuli pojęć „umowy o pracę” lub „stosunku pracy” zgodnie z prawem krajowym lub praktyką krajową, to jednak uprawnienia dyskrecjonalne przyznane państwom członkowskim przy definiowaniu takich pojęć nie są nieograniczone. Tego rodzaju terminy mogą być bowiem definiowane zgodnie z prawem krajowym lub

praktykami krajowymi pod warunkiem przestrzegania skuteczności (*effet utile*) tej dyrektywy i zasad ogólnych prawa Unii (zob. podobnie wyrok z dnia 1 marca 2012 r., O'Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, pkt 34).

- 118 W tym kontekście sama okoliczność, że działalność zawodowa, której wykonywanie przysparza korzyści materialnej, może zostać uznana za honorową na podstawie prawa krajowego, jest pozbawiona znaczenia, jeśli chodzi o stosowanie porozumienia ramowego, gdyż w przeciwnym razie poważnie podważyłoby to skuteczność (*effet utile*) dyrektywy 1999/70 i porozumienia ramowego, a także ich jednolite stosowanie w państwach członkowskich, zastrzegając dla tych ostatnich możliwość wykluczenia według własnego uznania pewnych kategorii osób z zakresu ochrony zamierzonej przez te instrumenty (zob. podobnie wyroki: z dnia 13 września 2007 r., Del Cerro Alonso, C-307/05, EU:C:2007:509, pkt 29; z dnia 1 marca 2012 r., O'Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, pkt 36).
- 119 Jak przypomniano w pkt 116 niniejszego wyroku, dyrektywa 1999/70 i porozumienie ramowe mają zastosowanie do ogółu pracowników świadczących pracę za wynagrodzeniem w ramach łączącego ich z pracodawcą stosunku pracy na czas określony.
- 120 Tymczasem, jak wynika w szczególności z pkt 95, 98 i 99 niniejszego wyroku oraz z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, wydaje się, że sędzia pokoju, taki jak skarżąca w postępowaniu głównym, świadczy z tego tytułu rzeczywistą i efektywną pracę, niebędącą wyłącznie pracą ani o charakterze marginalnym, ani pomocniczym, przynoszącą w zamian za każde jej świadczenie miesięczną rekompensatę, której charakteru jako wynagrodzenia nie można wykluczyć.
- 121 Ponadto Trybunał orzekł, że porozumienie ramowe nie wyklucza żadnego szczególnego sektora i że postanowienia zawarte w tym porozumieniu mają zastosowanie do umów o pracę oraz do stosunków pracy na czas określony zawartych z administracją i innymi jednostkami sektora publicznego (postanowienie z dnia 19 marca 2019 r., CCOO, C-293/18, niepublikowane, EU:C:2019:224, pkt 30).
- 122 W tej kwestii należy wskazać, że okoliczność, iż w tym wypadku sędziowie pokoju są osobami zajmującymi stanowiska sędziowskie, nie wystarcza samo w sobie, aby pozbawić ich dobrodziejstwa uprawnień wynikających z tego porozumienia (zob. podobnie wyrok z dnia 1 marca 2012 r., O'Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, pkt 41).
- 123 Z konieczności zachowania skuteczności (*effet utile*) zasady równości traktowania potwierdzonej w tym porozumieniu ramowym wynika bowiem, że takie wyłączenie jest dopuszczalne wyłącznie wówczas, gdy istota spornego stosunku pracy jest zasadniczo odmienna od istoty stosunku, który łączy z pracodawcami osoby zatrudnione należące zgodnie z prawem krajowym do kategorii pracowników. W przeciwnym wypadku takie wyłączenie miałoby charakter dowolny (zob. analogicznie wyrok z dnia 1 marca 2012 r., O'Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, pkt 42).
- 124 W ostatecznym rozrachunku to do sądu odsyłającego należy ustalenie, w jakim zakresie stosunek wiążący sędziów pokoju z ministerstwem sprawiedliwości jest ze swej istoty zasadniczo odmienny od stosunku pracy wiążącego pracodawcę z pracownikiem. Trybunał może jednak wskazać sądowi odsyłającemu kilka zasad i kryteriów, jakie sąd ten powinien uwzględnić przy dokonywaniu swoich ustaleń. (zob. analogicznie wyrok z dnia 1 marca 2012 r., O'Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, pkt 43).
- 125 W tej kwestii przy dokonywaniu oceny, czy istota omawianego stosunku jest zasadniczo odmienna od istoty stosunku łączącego pracodawców z osobami przez nich zatrudnionymi, które według prawa krajowego zaliczają się do kategorii pracowników, sąd krajowy powinien wziąć pod uwagę – zgodnie z duchem i celem porozumienia ramowego – przeciwstawność tej kategorii w stosunku do zawodów wykonywanych na własny rachunek (zob. analogicznie wyrok z dnia 1 marca 2012 r., O'Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, pkt 44).

- 126 W tym aspekcie należy uwzględnić szczegółowe zasady mianowania i odwoływania sędziów pokoju, ale także sposób organizacji ich pracy (zob. analogicznie wyrok z dnia 1 marca 2012 r., O'Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, pkt 45).
- 127 Co się tyczy mianowania sędziów pokoju, art. 4 ustawy nr 374/1991 przewiduje, że sędziowie ci są mianowani dekretem prezydenta Republiki Włoskiej, po przeprowadzeniu narady przez najwyższą radę sądownictwa na wniosek właściwej miejscowo rady sądownictwa, z udziałem pięciu przedstawicieli wyznaczonych za wspólnym porozumieniem przez rady izb adwokackich okręgu sądu apelacyjnego.
- 128 Nie ma w tym względzie znaczenia okoliczność, że owe stosunki pracy zostały nawiązane w drodze aktów prezydenckich z uwagi na to, że pracodawca jest podmiotem publicznym (zob. podobnie wyrok z dnia 19 marca 2020 r., Sánchez Ruiz i in., C-103/18 i C-429/18, EU:C:2020:219, pkt 115).
- 129 Co się tyczy odwoływania sędziów pokoju, z akt sprawy wynika, że przypadki ich odwoływania i związane z nimi szczególne procedury są określone przez wyraźne przepisy ustawowe na szczeblu krajowym. W tym względzie do sądu odsyłającego należy weryfikacja, czy szczegółowe zasady odwoływania sędziów pokoju ustanowionych na szczeblu krajowym powodują, że stosunek łączący sędziów pokoju z ministerstwem sprawiedliwości znacznie różni się od stosunku pracy łączącego pracodawcę z pracownikiem.
- 130 Co się tyczy sposobu organizacji pracy sędziów pokoju, a w szczególności kwestii, czy sędziowie ci wykonują swoje funkcje w kontekście stosunku prawnego podporządkowania, to, jak wynika z pkt 107–112 niniejszego wyroku, do sądu odsyłającego należy ustalenie, czy wydaje się, iż sędziowie ci wykonują swoje funkcje w kontekście tego rodzaju stosunku prawnego.
- 131 Co się tyczy kwestii, czy stosunek łączący sędziów pokoju z ministerstwem sprawiedliwości istnieje na czas określony, z brzmienia klauzuli 3 pkt 1 porozumienia ramowego wynika, że umowa o pracę lub stosunek pracy na czas określony charakteryzuje się tym, że termin wygaśnięcia tej umowy lub tego stosunku pracy „jest określony przez obiektywne warunki, takie jak nadejście dokładnie określonej daty, wykonanie określonego zadania lub nastąpienie określonego wydarzenia” (postanowienie z dnia 19 marca 2019 r., CCOO, C-293/18, niepublikowane, EU:C:2019:224, pkt 31).
- 132 W sprawie w postępowaniu głównym z akt sprawy, którymi dysponuje Trybunał, wynika, że mandat sędziów pokoju jest ograniczony do okresu czterech lat, z możliwością przedłużenia.
- 133 Wygląda na to zatem, że stosunek łączący sędziów pokoju z ministerstwem sprawiedliwości istnieje na czas określony.
- 134 Mając na uwadze całość tych okoliczności, na drugą część pytania drugiego należy odpowiedzieć, że klauzulę 2 pkt 1 porozumienia ramowego należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „pracownika zatrudnionego na czas określony” zawarte w tym przepisie może obejmować sędziego pokoju mianowanego na czas określony, który w ramach swoich funkcji świadczy rzeczywistą i efektywną pracę, która nie ma charakteru ani wyłącznie marginalnego, ani pomocniczego, i za którą otrzymuje on rekompensatę mającą charakter wynagrodzenia, czego zweryfikowanie należy do sądu odsyłającego.

– *W przedmiocie zasady niedyskryminacji w rozumieniu porozumienia ramowego*

- 135 W części trzeciej pytania drugiego sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy klauzulę 4 pkt 1 porozumienia ramowego należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które nie przewiduje prawa sędziego pokoju do skorzystania z corocznego płatnego urlopu w wymiarze 30 dni, takiego jak przewidziany dla sędziów sądów powszechnych, w przypadku gdyby ów sędzia pokoju był objęty zakresem pojęcia „pracownika zatrudnionego na czas określony” w rozumieniu klauzuli 2 pkt 1 tego porozumienia ramowego.

- 136 W tym względzie należy przypomnieć, że w klauzuli 4 pkt 1 porozumienia ramowego ustanowiono, w odniesieniu do warunków zatrudnienia, zakaz traktowania pracowników zatrudnionych na czas określony w sposób mniej korzystny niż porównywalnych pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony z tego tylko powodu, że wykonują oni pracę na podstawie umowy o pracę na czas określony, chyba że odmienne traktowanie jest uzasadnione obiektywnymi powodami.
- 137 Trybunał orzekł, że wspomniane postanowienie służy stosowaniu zasady niedyskryminacji do pracowników zatrudnionych na czas określony, tak aby uniemożliwić wykorzystanie przez pracodawcę stosunku pracy tego rodzaju do pozbawienia pracowników praw przyznanych pracownikom zatrudnionym na czas nieokreślony (wyrok z dnia 22 stycznia 2020 r., Baldonado Martín, C-177/18, EU:C:2020:26, pkt 35).
- 138 W świetle celów porozumienia ramowego klauzulę 4 tego porozumienia należy interpretować jako wyrażającą zasadę prawa socjalnego Unii, która nie może być interpretowana zawężająco (wyrok z dnia 5 czerwca 2018 r., Montero Mateos, C-677/16, EU:C:2018:393, pkt 41).
- 139 W niniejszej sprawie należy zauważyć w pierwszej kolejności, że różnica w traktowaniu, na którą powołuje się skarżąca w postępowaniu głównym, polega na tym, że sędziowie sądów powszechnych mają prawo do 30 dni corocznego płatnego urlopu wypoczynkowego, podczas gdy sędziowie pokoju nie posiadają takiego prawa.
- 140 W drugiej kolejności należy stwierdzić, że przyznane pracownikom prawo do corocznego płatnego urlopu bezsprzecznie wchodzi w zakres pojęcia „warunków zatrudnienia” w rozumieniu klauzuli 4 pkt 1 porozumienia ramowego.
- 141 W trzeciej kolejności należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału zasada niedyskryminacji, której szczególny wyraz stanowi klauzula 4 pkt 1, wymaga, by porównywalne sytuacje nie były traktowane w różny sposób i by różne sytuacje nie były traktowane w sposób identyczny, chyba że takie traktowanie jest obiektywnie uzasadnione (wyrok z dnia 5 czerwca 2018 r., Montero Mateos, C-677/16, EU:C:2018:393, pkt 49 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 142 W tym względzie zasada niedyskryminacji została ustanowiona i skonkretyzowana w porozumieniu ramowym jedynie w odniesieniu do odmiennego traktowania pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony znajdujących się w porównywalnej sytuacji (wyrok z dnia 5 czerwca 2018 r., Montero Mateos, C-677/16, EU:C:2018:393, pkt 50 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 143 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem aby ocenić, czy zainteresowane osoby wykonują pracę identyczną lub podobną w rozumieniu porozumienia ramowego, należy zgodnie z klauzulą 3 pkt 2 i klauzulą 4 pkt 1 porozumienia ramowego ustalić, czy zważywszy na określony zbiór czynników, takich jak charakter pracy, warunki szkolenia i warunki pracy, można uznać, że osoby te znajdują się w porównywalnej sytuacji (wyrok z dnia 5 czerwca 2018 r., Montero Mateos, C-677/16, EU:C:2018:393, pkt 51 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 144 W tym względzie w razie wykazania, że pracownicy zatrudnieni na czas określony wykonywali takie same obowiązki jak pracownicy zatrudnieni przez tego samego pracodawcę na czas nieokreślony lub zajmowali to samo co oni stanowisko, należy co do zasady uznać, że sytuacje tych dwu kategorii pracowników są porównywalne (wyrok z dnia 22 stycznia 2020 r., Baldonado Martín, C-177/18, EU:C:2020:26, pkt 41 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 145 W niniejszym przypadku z akt sprawy przedłożonych Trybunałowi wynika, że skarżąca w postępowaniu głównym mogłaby, jako sędzia pokoju, zostać uznana za porównywalną z „togato” (sędzią sądu powszechnego), który uzyskał trzeci stopień kwalifikacji zawodowych i posiadał co najmniej 14 lat stażu pracy, ponieważ wykonywała ona działalność orzeczniczą równoważną

z działalnością takiego sędziego sądu powszechnego, posiadając jednakowe obowiązki na płaszczyźnie administracyjnej, dyscyplinarnej i podatkowej, oraz była stale wpisywana w wykazy pracowników biur, w których pracowała, pobierając świadczenia finansowe przewidziane w art. 11 ustawy nr 374/1991.

- 146 W szczególności z akt sprawy wynika, że podobnie jak sędzia sądu powszechnego, sędzia pokoju jest, po pierwsze, sędzią mającym status sędziego włoskiego wymiaru sprawiedliwości i sprawującym funkcję orzeczniczą w sprawach cywilnych i karnych, jak również funkcję polubowną w sprawach cywilnych. Po drugie, zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy nr 374/1991 sędzia pokoju wykonuje obowiązki spoczywające na sędziach sądów powszechnych. Po trzecie, uważa się, że sędzia pokoju, podobnie jak sędziego sądu powszechnego, będzie przestrzegać tabel wskazujących składy sądu pokoju, do którego przynależy, ponieważ tabele te regulują szczegółowo i w sposób wiążący organizację jego pracy, w tym przydzielanie spraw, dat i godzin posiedzeń. Po czwarte, zarówno sędzia zwyczajny, jak i sędzia pokoju są zobowiązani przestrzegać poleceń służbowych kierownika biura, a także szczególnych i ogólnych decyzji organizacyjnych CSM. Po piąte, sędzia pokoju, podobnie jak sędzia sądu powszechnego, musi być stale dostępny. Po szóste, w razie uchybienia swoim obowiązkom wynikającym z zasad deontologii i obowiązkom służbowym sędzia pokoju podlega, podobnie jak sędzia sądu powszechnego, władzy dyscyplinarnej CSM. Po siódme, sędzia pokoju podlega tym samym rygorystycznym kryteriom co kryteria stosowane do oceny kompetencji sędziego sądu powszechnego. Po ósme, sędzia pokoju podlega takim samym zasadom w dziedzinie odpowiedzialności cywilnej i szkody finansowej spowodowanej wobec państwa, jakie przewiduje ustawa w odniesieniu do sędziego powszechnego.
- 147 Jednakże, jeśli chodzi o funkcje sędziego pokoju, z akt sprawy wynika, że spory zastrzeżone dla sędziów honorowych, a w szczególności sędziów pokoju, nie odznaczają się złożonością charakteryzującą spory toczące się przed sędziami sądów powszechnych. Ponadto sędziowie pokoju zajmują się zasadniczo sprawami mniejszej wagi, podczas gdy sędziowie sądów powszechnych zasiadają w wyższych instancjach i rozstrzygają sprawy o większym znaczeniu i złożoności. Ponadto zgodnie z art. 106 akapit drugi włoskiej konstytucji sędziowie pokoju mogą orzekać jedynie jednoosobowo, a więc nie w sądach kolegialnych.
- 148 W tych okolicznościach do sądu odsyłającego, który jako jedyny jest właściwy do dokonania oceny okoliczności faktycznych, należy ostateczne ustalenie, czy sędzia pokoju, taki jak skarżąca w postępowaniu głównym, znajduje się w sytuacji porównywalnej do sytuacji sędziego sądu powszechnego, który uzyskał trzeci stopień kwalifikacji zawodowych i zdobył w tym samym okresie co najmniej 14-letni staż pracy (zob. podobnie wyrok z dnia 5 czerwca 2018 r., Montero Mateos, C-677/16, EU:C:2018:393, pkt 52 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 149 Jeżeli zostanie wykazane, że stanowisko sędziego pokoju, takiego jak skarżąca w postępowaniu głównym, i stanowiska sędziów sądów powszechnych są porównywalne, należy jeszcze zbadać, czy istnieje obiektywny powód uzasadniający odmienne, takie jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, traktowanie.
- 150 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem pojęcie „powodów o charakterze obiektywnym” w rozumieniu klauzuli 4 pkt 1 porozumienia ramowego należy rozumieć w ten sposób, że nie pozwala ono na uzasadnienie odmiennego traktowania pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony okolicznością, że rozróżnienie to zostało wprowadzone na mocy norm o charakterze generalnym i abstrakcyjnym, takich jak ustawa lub układ zbiorowy (zob. podobnie wyrok z dnia 5 czerwca 2018 r., Montero Mateos, C-677/16, EU:C:2018:393, pkt 56 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 151 Wspomniane pojęcie wymaga, zgodnie z równie utrwalonym orzecznictwem, by stwierdzone odmienne traktowanie było uzasadnione istnieniem szczegółowo określonych i konkretnych elementów charakteryzujących warunki zatrudnienia, do którego się ono odnosi, w szczególnym kontekście, w który się ono wpisuje, oraz w oparciu o obiektywne i przejrzyste kryteria, tak by upewnić się, czy różnica ta odpowiada rzeczywistej potrzebie, czy może prowadzić do osiągnięcia realizowanego celu

- i czy jest do tego niezbędna. Elementy te mogą w szczególności wynikać ze szczególnego charakteru zadań, w celu wykonania których zawarto umowy na czas określony, oraz z ich swoistych cech lub, w odpowiednim przypadku, z realizacji uzasadnionego celu polityki socjalnej państwa członkowskiego (zob. podobnie wyrok z dnia 5 czerwca 2018 r., *Montero Mateos*, C-677/16, EU:C:2018:393, pkt 57 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 152 Odwołanie się jedynie do tymczasowego charakteru zatrudnienia nie jest zgodne z tymi wymogami i nie może stanowić „powodu o charakterze obiektywnym” w rozumieniu klauzuli 4 pkt 1 lub 4 porozumienia ramowego. Przyznanie bowiem, że sam tymczasowy charakter stosunku zatrudnienia wystarcza do uzasadnienia odmiennego traktowania pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony, pozbawiłoby cele dyrektywy 1999/70 oraz porozumienia ramowego ich istoty i utrwaliłoby utrzymywanie się sytuacji niekorzystnej dla pracowników zatrudnionych na czas określony (wyrok z dnia 20 września 2018 r., *Motter*, C-466/17, EU:C:2018:758, pkt 38).
- 153 Sama tylko okoliczność, że pracownik zatrudniony na czas określony odbył te okresy służby na podstawie umów o pracę lub stosunku pracy na czas określony, nie stanowi takiego powodu o charakterze obiektywnym (zob. podobnie wyrok z dnia 20 września 2018 r., *Motter*, C-466/17, EU:C:2018:758, pkt 39).
- 154 W niniejszej sprawie, aby uzasadnić podnoszoną w sprawie w postępowaniu głównym różnicę w traktowaniu, rząd włoski podnosi, że początkowy konkurs stworzony specjalnie dla sędziów sądów powszechnych w celu uzyskania dostępu do zawodu sędziego, co nie jest nierozzerwalnie związane z mianowaniem sędziów pokoju, stanowi powód o charakterze obiektywnym. Rząd ten uważa bowiem, że kompetencje sędziów pokoju różnią się od kompetencji sędziów sądów powszechnych zatrudnionych w drodze konkursu. W przeciwieństwie do tych ostatnich, co się tyczy szczególnego charakteru zadań i ich swoistych cech, sędziowie pokoju zajmują się sporami, których stopień złożoności i skala nie odpowiadają sporom z zakresu spraw sędziów sądów powszechnych.
- 155 Ze względu na te różnice, zarówno pod względem jakościowym, jak i ilościowym, rząd włoski uważa za uzasadnione odmienne traktowanie sędziów pokoju i sędziów sądów powszechnych.
- 156 W tym względzie należy stwierdzić, że z uwagi na zakres uznania przysługującego państwom członkowskim w odniesieniu do organizacji ich własnej administracji publicznej mogą one co do zasady, nie postępując przy tym niezgodnie z dyrektywą 1999/70 ani z porozumieniem ramowym, ustanowić warunki dostępu do zawodu sędziowskiego oraz warunki zatrudnienia mające zastosowanie zarówno do sędziów sądów powszechnych, jak i do sędziów pokoju (zob. podobnie wyrok z dnia 20 września 2018 r., *Motter*, C-466/17, EU:C:2018:758, pkt 43).
- 157 Jednak mimo tego zakresu uznania ustanowione przez państwa członkowskie kryteria muszą być stosowane w sposób przejrzysty i musi istnieć możliwość ich skontrolowania, aby uniemożliwić jakiegokolwiek niekorzystne traktowanie pracowników zatrudnionych na czas określony jedynie ze względu na czas trwania umów lub stosunków pracy stanowiących potwierdzenie ich stażu i doświadczenia zawodowego (wyrok z dnia 20 września 2018 r., *Motter*, C-466/17, EU:C:2018:758, pkt 44).
- 158 Jeżeli takie odmienne traktowanie wynika z konieczności uwzględnienia obiektywnych wymogów dotyczących stanowiska, które ma zostać obsadzone w wyniku postępowania rekrutacyjnego, niezwiązanych z czasowym charakterem stosunku pracy łączącego pracownika z pracodawcą, może ono być uzasadnione w rozumieniu klauzuli 4 pkt 1 lub 4 porozumienia ramowego (wyrok z dnia 20 września 2018 r., *Motter*, C-466/17, EU:C:2018:758, pkt 45).

- 159 W tym względzie należy uznać, że niektóre różnice w sposobie traktowania pracowników zatrudnionych w wyniku konkursu na czas nieokreślony i pracowników zatrudnionych na czas określony w wyniku procedury innej niż procedura przewidziana w odniesieniu do pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony mogą być co do zasady uzasadnione różnicami w wymaganych kwalifikacjach i charakterem obowiązków, za które pracownicy ci muszą przyjąć odpowiedzialność (zob. podobnie wyrok z dnia 20 września 2018 r., Motter, C-466/17, EU:C:2018:758, pkt 46).
- 160 Powoływane przez rząd włoski cele polegające na odzwierciedleniu różnic w działalności zawodowej sędziego pokoju i sędziego sądu powszechnego można zatem uznać za stanowiące „powód o charakterze obiektywnym” w rozumieniu klauzuli 4 pkt 1 lub 4 porozumienia ramowego, o ile odpowiadają one rzeczywistej potrzebie, mogą prowadzić do osiągnięcia realizowanego celu i są do tego niezbędne (zob. podobnie wyrok z dnia 20 września 2018 r., Motter, C-466/17, EU:C:2018:758, pkt 47).
- 161 W tych okolicznościach o ile różnice między procedurami rekrutacji sędziów pokoju i sędziów sądów powszechnych niekoniecznie wymagają pozbawienia sędziów pokoju corocznego płatnego urlopu wypoczynkowego odpowiadającego temu przewidzianemu dla sędziów sądów powszechnych, o tyle różnice te, a zwłaszcza szczególne znaczenie przyznane przez krajowy porządek prawny, w szczególności przez art. 106 ust. 1 konstytucji włoskiej, konkursom specjalnie zorganizowanym w celu rekrutacji sędziów sądów powszechnych, wydają się wskazywać na szczególny charakter zadań, za wykonywanie których ci ostatni przyjmują odpowiedzialność, oraz na odmienny poziom kwalifikacji wymaganych do celów wypełniania tych zadań. W każdym wypadku do sądu odsyłającego należy dokonanie w tym celu oceny dostępnych aspektów jakościowych i ilościowych dotyczących funkcji wykonywanych przez sędziów pokoju i sędziów zawodowych, ograniczeń czasowych i okresowych kar, którym podlegają, a także ogólnie wszystkich istotnych faktów i okoliczności.
- 162 Z zastrzeżeniem ustaleń, które należą do wyłącznej właściwości tego sądu, wydaje się, że cele przywołane w niniejszej sprawie przez rząd włoski, a mianowicie odzwierciedlenie różnic w wykonywaniu zawodu sędziów pokoju i sędziów zawodowych, mogłyby odpowiadać rzeczywistej potrzebie, a różnice w traktowaniu tych dwóch kategorii, w tym w zakresie corocznego płatnego urlopu, mogłyby zostać uznane za proporcjonalne do celów, jakim służą.
- 163 W świetle powyższych rozważań na trzecią część pytania drugiego należy odpowiedzieć, że klauzulę 4 pkt 1 porozumienia ramowego należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które nie przewiduje prawa sędziego pokoju do korzystania z corocznego płatnego urlopu wypoczynkowego w wymiarze 30 dni, takiego jak przewidziany dla sędziów sądów powszechnych, w przypadku gdy ów sędzia pokoju jest objęty zakresem pojęcia „pracownika zatrudnionego na czas określony” w rozumieniu klauzuli 2 pkt 1 tego porozumienia ramowego oraz znajduje się on w sytuacji porównywalnej do sytuacji sędziego sądu powszechnego, chyba że taka różnica w traktowaniu jest uzasadniona różnicami w wymaganych kwalifikacjach i charakterem zadań, za wykonywanie których sędziowie ci przyjmują odpowiedzialność, czego zweryfikowanie należy do sądu odsyłającego.

W przedmiocie kosztów

- 164 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

- 1) Artykuł 267 TFUE należy interpretować w ten sposób, że giudice di pace (sędzia pokoju, Włochy) jest objęty zakresem pojęcia „sądu jednego z państw członkowskich” w rozumieniu tego artykułu.
- 2) Artykuł 7 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/88/WE z dnia 4 listopada 2003 r. dotyczącej niektórych aspektów organizacji czasu pracy i art. 31 ust. 2 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że sędzia pokoju, który w ramach swoich funkcji świadczy rzeczywistą i efektywną pracę, która nie ma charakteru ani wyłącznie marginalnego, ani pomocniczego, i za którą otrzymuje on rekompensatę mającą charakter wynagrodzenia, może być objęty zakresem pojęcia „pracownika” w rozumieniu tych przepisów, czego zweryfikowanie należy do sądu odsyłającego.

Klauzulę 2 pkt 1 Porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony zawartego w dniu 18 marca 1999 r., załączonego do dyrektywy Rady 1999/70/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. dotyczącej Porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony zawartego przez Europejską Unię Konfederacji Przemysłowych i Pracodawców (UNICE), Europejskie Centrum Przedsiębiorstw Publicznych (CEEP) oraz Europejską Konfederację Związków Zawodowych (ETUC), należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „pracownika zatrudnionego na czas określony” zawarte w tym przepisie może obejmować sędziego pokoju mianowanego na czas określony, który w ramach swoich funkcji świadczy rzeczywistą i efektywną pracę, która nie ma charakteru ani wyłącznie marginalnego ani pomocniczego, i za którą otrzymuje on rekompensatę mającą charakter wynagrodzenia, czego zweryfikowanie należy do sądu odsyłającego.

Klauzulę 4 pkt 1 Porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony zawartego w dniu 18 marca 1999 r., załączonego do dyrektywy Rady 1999/70, należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które nie przewiduje prawa sędziego pokoju do korzystania z corocznego płatnego urlopu wypoczynkowego w wymiarze 30 dni, takiego jak przewidziany dla sędziów sądów powszechnych, w przypadku gdy ów sędzia pokoju jest objęty zakresem pojęcia „pracownika zatrudnionego na czas określony” w rozumieniu klauzuli 2 pkt 1 tego porozumienia ramowego oraz znajduje się on w sytuacji porównywalnej do sytuacji sędziego sądu powszechnego, chyba że taka różnica w traktowaniu jest uzasadniona różnicami w wymaganych kwalifikacjach i charakterem zadań, za wykonywanie których sędziowie ci przyjmują odpowiedzialność, czego zweryfikowanie należy do sądu odsyłającego.

Podpisy